

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2. till "Beslut om naturreservat för Starrberget".

SKÖTSELPLAN

Datum
2011-01-27

Ärendebeteckning
511-4508-2004
Arkivbeteckning
2402252

1(9)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET STARRBERGET I VÄNNÄS KOMMUN

Foto: Henrik Sporrang/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av naturreservatet Starrberget är att bevara ett i huvudsak opåverkat naturlandskap med värdefulla naturmiljöer i form av naturskogspräglade granskogar och hållmarkstallskogar samt dess naturliga flora och fauna i ett gynnsamt tillstånd. Naturliga processer och vattenståndsfluktuationer ska tillåtas fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, död ved och gamla grova träd ska finnas i gynnsam omfattning. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter. Reservatet ska även kunna användas för naturstudier, undervisning och forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Starrberget
Nummer	2402252
NVR-id	2020946
Natura 2000	-
Kommun	Vännäs
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	Ca 3,5 km NNO Vännäs, ekokarta 20J, 9 i-j; 21J 9 i-j Mittkoordinat (RT90): 7099600, 1694700
Naturgeografisk region	29a: Norra Bottenvikens kustslätt 30a: Norrlands vågiga bergkullterräng
Gräns	Se beslutscharta
Ägarkategori	Staten via Naturvårdsverket
Fastigheter	Vännäs 28:5
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	158 ha
Skyddad areal produktiv skog	113 ha

2.2 Naturtyper inom reservatet

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Tallskog	Hållmarkstallskog (2.1.1.1)	40 ha
	Tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)	2 ha
Granskog	Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	78 ha
	Granskog av ekbräkentyp (2.1.2.2)	4 ha
	Sumpgranskog av fräkentyp (2.1.2.3)	7 ha
	Sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)	16 ha
	Granskog av lågörttyp (2.1.2.4)	4 ha
	Sumpgranskog av ört-starrtyp (2.1.2.7)	2 ha
	Fattigkärr av starr-vitmosstyp (3.2.4.1)	5 ha
Våtmark		
		158 ha

¹Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994* (bilaga 1).

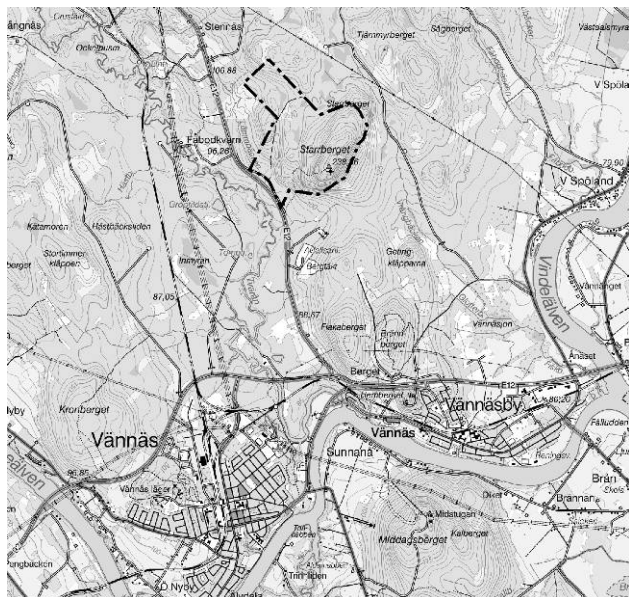
Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	Västlig taiga (9010)	132 ha
	Övrig skogsmark (9900)	21 ha
Våtmark	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och inter- mediära kärr och gungflyn (7140)	5 ha
		158 ha

² Naturtypsindelning som underlag för uppföljning enligt basinventering av skyddad natur (bilaga 2).

2.3 Beskrivning av reservatet

Starrberget ligger i ett småkuperat bergkullelandskap strax intill väg E12, ca 3,5 km norr om Vännäs tätort.

Reservatet ligger på vattendelaren mellan Vindelälven och Umeälven, norr om älvarnas sammanflöde vid Vännäsby. Från berget erbjuds man fina utblickar mot det omgivande landskapet. Starrbergets toppområde ligger i reservatet områdets sydöstra del och består av vidsträckta hållmarker. Terrängen är över huvud taget ganska dramatisk med flera höga stup åt söder och öster. Starrbergets nordvästra sida är betydligt flackare och täcks av ganska finjordrik morän och svallavlagringar vilket ger upphov till ganska goda växtförhållanden. Några mindre hållmarker, ofta med inslag av små branter och stup finns insprängda även i bergets södra och nordvästra delar. En skogsbilväg går in i området på den västra sidan av berget.

Läget nära Vännäs gör Starrbergets naturreservat till ett intressant besöksmål för tätortens invånare. Det finns en lättvandrad stig upp till Starrbergets topp.

Hela reservatet ligger nedanför högsta kustlinjen, HK. De lägst belägna delarna intill väg E12 ligger ca 90 möh medan toppen ligger 238 möh, det är alltså en höjdskillnad på ca 150 meter inom reservatet.

Berggrunden består av ådergnejsomvandlad, starkt migmatiserad metagråvacka. Den kraftliga metamorfosen innebär att det finns gott om granater i berggrunden. Metagråvacka är karakteristisk för berggrunden i länets kustområde. Östra delen av reservatet består av bergen i dagen. De västra och norra delarna domineras av svallad morän.

Vy från toppen av Starrberget mot Vännäsby. Foto: Tomas Staaffjord

Skogar och naturförhållanden

Starrbergets naturreservat är ett väl sammanhållet berg med grannaturskog och gransumpskog i sluttningarna och stora tallskogsklädda hållmarker i de övre delarna. Gammal granskog är den vanligaste naturtypen. Merparten av skogen i reservatets västra delar är måttligt plockhuggen granskog med inslag av björk och asp. Avsaknad av större virkesuttag har lett till överslutna bestånd som har angripits av röta och nu håller på att anta naturskogskaraktär och ansamlar död ved i form av torrakor och lågor. I den flacka nordvästsluttningen finns fullskiktad, olikåldrig grannaturskog med allmänt med hänglav och allmänt med död ved i olika nedbrytningsstadier. Det finns också stort inslag av mycket grova aspar med bla skinnlav och lunglav. Lunglav förekommer också i reservatet på sälg och rönn.

I reservatets västra delar finns också ganska stora sumpskogsområden med skogsfräken och blåbärsris samt förekomst av bla bollvitmossa. I bergets södra delar växer ganska högproduktiv granskog av ört-, ekbräken- eller örtristyp. Förutom ekbräken och majbräken förekommer bla hultbräken, torta, hallon, smultron, liljekonvalj, klotpyrola, ögonpyrola, vispstarr, ärenpris, grönkulla och skogsviol. I de mest produktiva delarna är granskogen påfallande grovvuxen (45 cm i diameter) och innehåller spridda, färska, grova granlågor. I anslutning till skogsbilvägens norra del finns ett par små hyggen. Det finns ett markant inslag av tall i granskogen i reservatets västligaste delar.

Det saknas öppna vattenytor inom reservatet, men det finns insprängt några mindre myrar i de lägre västra delarna. Myrarna är fattiga kärr med blå tuvsäv, dystarr och olika vitmossor.

Uppå på hållmarkerna växer en gles hållmarkstallskog. Stora delar av hållmarkstallskogen är ca 120-150 år. Här och var finns det inslag av 200-400 år gamla tallar, vilket ger skogen en fin vildmarkskaraktär. Det förekommer ganska sparsamt med död ved på hållmarkerna. Det är främst torrakor och högstubbar men det finns bara ett fåtal tallågor. Hållmarkerna betas inte regelbundet av ren och det finns därför tjocka renlavsmattor på hållarna.

På Starrbergets övre delar finns det hållmarker med tjocka renlavtäckan och gles tallskog.

Skogsbrand

Den övre delen av reservatet utgörs av talldominerade hållmarker som är präglade av skogsbrand. Spår av tidigare skogsbränder förekommer sparsamt, men det finns övervallade spår av flera skogsbränder i de äldsta tallarna. Längst i norr finns också ett litet brandfält från början av 2000-talet. De grandominerade delarna av reservatet har däremot få spår av tidigare skogsbränder.

Intressanta växter och djur i området

Området har stor betydelse för sällsynta och rödlistade arter som är beroende av gamla naturskogar. Följande intressanta arter har noterats i området (hotkategori anges inom parentes): Kötticka, blåtticka, harticka (NT), ulltticka, doftskinn (NT), doftticka (VU), fläckporing (VU), skinnlav, lunglav (NT), violettgrå tagellav (NT), rödbrun blekspik (NT), bollvitmossa, hällebräken, smultron, grönkulla, skogsviol, liljekonvalj, torta, spillkråka, tofsmes, nötkråka, tretåig hackspett (VU), vedsvampen *Oligoporus leucomallellus* och trädsvampborraren *Ennearthron laricinum* (NT).

Kultur/markanvändningshistoria

Skogen i reservatet bär spår av äldre tiders skogsnyttjande. Det finns stubbar och lumpat virke efter plockhuggning i området. Det har funnits ett brandtorn uppe på berget fram till sen tid. Tornet revs i början av 2000-talet. Det finns inga dokumenterade fornlämningar eller kända kulturlämningar inom reservatet.

Friluftsliv

Området utnyttjas flitigt för friluftsliv. En väl markerad stig leder från en parkering vid väg E12 upp till toppen där det finns en koja (intill det brandtorn som revs i början av 2000-talet) och fina naturrastplatser. Bergsklättring bedrivs i några av branterna vid berget. Det finns en orienteringskarta som omfattar merparten av reservatet.

3. Skötselområden för naturvärden

Reservatet är indelat i 2 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området (bilaga 3). För varje skötselområde redovisas mätbara bevarandemål och skötselåtgärder för att nå målen.

3.1 Skötselområde 1: Skog med fri utveckling (153 ha)

Skötselområdet består av all skogsmark i området, dvs både granskog, gransumpskog och hållmarkstallskog. Skötselområdet domineras av äldre bestånd med måttligt inslag av död ved och riktigt gamla träd. Skötselområdets skogar ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. De arealer skog i skötselområdet som inte utgörs av naturskog i dag ska på sikt och genom frånvaro av mänskliga ingrepp få utvecklas mot ett naturskogsartat bestånd med samma bevarandemål som omgivande skogar.

I den asprika granskogen ska naturliga processer fortgå ostört.

Bevarandemål

- arealen naturskog uppgår till 153 ha.
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.
- området har en ostörd hydrologi

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

3.2 Skötselområde 2: Våtmarker med fri utveckling (5 ha)

Skötselområdet inkluderar alla reservatets myrar. Samtliga myrar är hydrologiskt intakta. Myrar och vattenmiljöer ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

- arealen våtmark uppgår till sammanlagt 5 ha
- myrarna utvecklas utifrån naturliga hydrologiska processer

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4. Skötselområde för friluftslivet

Hela reservatet är ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Reservatet ska ha hög tillgänglighet och området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Det är stort, ligger nära Vännäs tätort och omedelbart intill väg E12. Det används frekvent, det finns etablerade stigar, det bedrivs bergs-klättring och det finns en orienteringskarta över området. Från toppen har man utsikt över stora delar av Vännäs kommun, bla Vindelälvens sammanflöde med Umeälven. Området bör dimensioneras så att det kan ta emot relativt stora grupper, tex skolklasser.

Mål för friluftslivet (prio 1)

- Det ska finnas en tydlig entré till reservatet
- Det ska finnas möjlighet att parkera och vända med minst 5 bilar och 1 buss vid entrén
- Det ska finnas vägskyltar om reservatet längs väg E12
- Det ska finnas en väl underhållen informationsskylt (A0) vid entrén med beskrivning av natur- och kulturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta
- Stigen mellan parkeringen och toppen ska vara väl underhållen och tydligt uppmärkt
- Det ska finnas en mindre informationsskylt (A3) där stigen passerar reservatsgränsen
- Rastkojan på toppen ska vara väl underhållen och attraktiv för besökare
- Det ska finnas en väl underhållen rastplats uppe på toppen av Starrberget

Mål för friluftslivet (prio 2)

Utöver ovanstående mål (prio 1) har Starrberget troligen god potential att vidareutvecklas ytterligare som besöksmål. Detta får dock ske utifrån gällande ekonomiska ramar och med hänsyn till andra prioriterade insatser i länets skyddade områden. En sådan vidareutveckling kan tex innebära att

- stigen upp till toppen förlängs med en slinga som leder runt Starrbergets norra och västra delar
- en utsiktsplattform uppförs på toppen

Skötselåtgärder

- Anläggning av P-plats
- Produktion och montering av informationsskyltar
- Renovering och städning av Starrbergskojan
- Anläggning av rastplats/er på toppen
- Underhåll av markerad stig
- Vägs skyltar längs väg E12
- Förlänga stigen till en markerad slinga runt de norra och västra delarna av Starrberget (prio 2)
- Bygga en ny utsiktsplattform på toppen (prio 2)

5. Övriga anläggningar

Det finns en koja uppe på toppen som har nyttjats i samband med brandbevakningen. Det finns inga övriga anläggningar inom reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Tidpunkt	Prioritet ¹
Anläggning av P-plats	Se bilaga 4	2011	1
Produktion och montering av informationsskylt (A0)	Se bilaga 4	2011	1
Produktion och montering av informationsskylt (A3)	Se bilaga 4	2011	1
Renovering och städning av Starrbergskojan	Se bilaga 4	2011	1
Anläggning av rastplats/er	Se bilaga 4	2011	1

på toppen

Skylta längs väg E12	Transportstyrelsen avgör	2011	1
Förlänga stigen till de norra och västra delarna av Starrberget	Se bilaga 4	2015-2025	2
Anlägga en ny utsiktsplatt-form på toppen	Se bilaga 4	2015-2025	2

¹Siffran anger prioriteringsordning, om genomförande av skötselåtgärder begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske årligen. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Även kostnaderna för åtgärderna ska noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt Vegetationstyper i Norden
2. Naturtypsindelning för basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv

Bilaga 1. Karta över naturtyper, tillhörande Skötselplan för Starrbergets naturreservat. Dnr 511-4508-2004

1. Hällmarkstallskog
2. Tallskog av lingonristyp
3. Granskog av blåbärsristyp
4. Granskog av ekbrä Kentyp
5. Sumpgranskog av ristyp
6. Sumpgranskog av frä Kentyp
7. Granskog av lågörttyp
8. Sumpgranskog av ört-starrtyp
9. Fattigkärr av starr-vitmosstyp

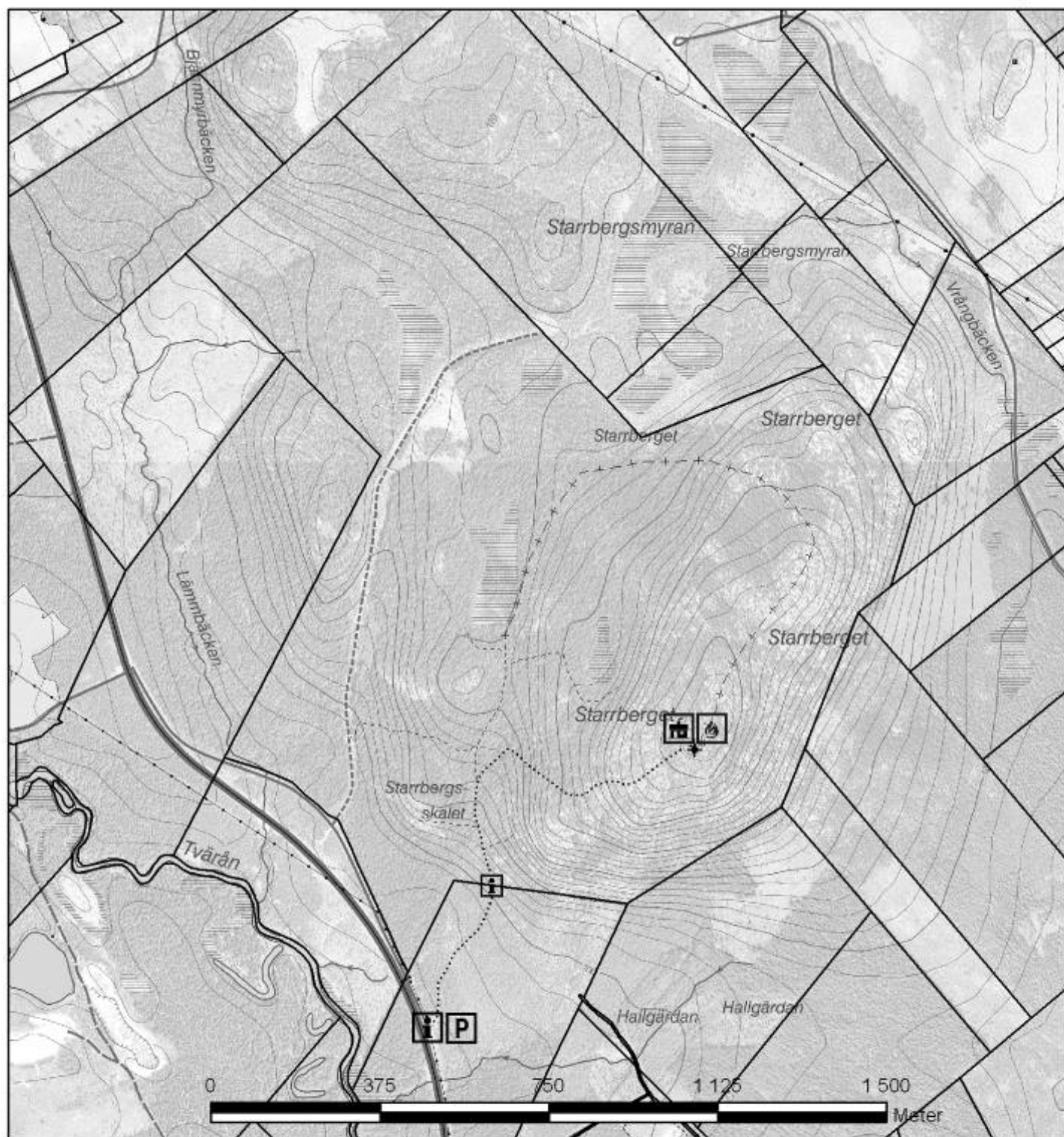
Bilaga 2. Naturtypsindelning som underlag för uppföljning enligt basininventering av skyddad natur, tillhörande skötselplan för Starrbergets naturreservat. Dnr 511-4508-2004

1. Västlig taiga (9010)
2. Övrig skogsmark (9900)
3. Fattiga mossar och kärr (7140)

Bilaga 3. Karta över skötselområden, tillhörande skötselplan för Starrbergets naturreservat. Dnr 511-4508-2004

1. Skog med fri utveckling
2. Våtmarker med fri utveckling

Bilaga 4. Karta över anläggningar för friluftslivet, tillhörande skötselplan för Starrbergets naturreservat. Dnr 511-4508-2004

Parkeringsplats

Plats för informationstavla (A0)

Plats för informationstavla (A3)

Rast/eldplats

Rastkoja

Markerad stig

Stig, ej markerad

Möjlig ny stig (prio 2)

